

УДК 334.02:631.527

Показники економічної ефективності інновацій в насінництві

Завальнюк, О. І.^{1*}, Захарчук, О. В.²

¹Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева 15., м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: 51381@i.ua

²Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» НААН України, вул. Героїв Оборони, 10, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: zahar-s@ukr.net

Мета. Розглянути показники економічної ефективності інновацій в насінництві; необхідність системного підходу на всіх етапах інноваційного процесу. **Методи.** Абстрактно-логічний, результати аналітичних досліджень. **Результати.** Економічна оцінка інноваційного процесу на всіх його стадіях сприяє повнішому використанню можливостей науково-технічного потенціалу галузі, підвищення ефективності агропромислового виробництва. Ефективність інноваційного процесу на етапі створення сорту зводиться до розрахункових показників: урожайність сільськогосподарських культур, енергоємність виробництва продукції, її валовий показник у порівнянних цінах у перерахунку на 1 га, на одного працівника, на одиницю основних засобів виробничого призначення. Розрахунковим шляхом знаходять різницю між основними виробничими показниками в умовах освоєння сорту та використання традиційної технології. До конкретних показників економічної ефективності на будь-якому етапі інноваційного процесу відносять: валову продукцію у фактичних цінах, валовий дохід

і прибуток з розрахунку на виробничу площу; рівень продуктивності праці, собівартість і рентабельність виробництва продукції. Одним із важливих показників економічної ефективності інновації є загальні витрати на її створення, що визначальною мірою впливатимуть на подальшу оцінку інноваційного процесу в цілому. Найпростішим інтегральним показником інновації в цілому може бути окупність додаткових витрат, пов'язаних зі створенням та освоєнням сорту, виражена розміром додаткового чистого доходу на 1 грн додаткових витрат. Максимальний ефект можливий за ситуації, коли додатковий дохід від освоєння інновацій у виробництві перевищувати-ме загальні витрати на їх створення. Економічні розрахунки повинні мати системний характер і давати оцінку ресурсів та необхідних витрат на реалізацію інноваційного проекту по кожному з основних напрямів господарської діяльності: інновації, маркетинг, виробництво, фінанси і персонал. **Висновки.** На основі проведених розрахунків роблять висновок про достатній чи недостатній обсяг фінансово-економічних ресурсів для реалізації інноваційного проекту, а також оцінюють ступінь автономності або залежності підприємства насінництва від зовнішніх фінансово-економічних джерел.

Ключові слова: насінництво, інновації, економічна ефективність.

Oleksandr Zavalniuk
<https://orcid.org/0000-0001-5059-2559>
 Oleksandr Zakharchuk
<https://orcid.org/0000-0002-1734-1130>

УДК 332.2:631.52

Природні ресурси як складова ресурсного потенціалу наукової установи

Завальнюк, О. І.^{1*}, Чалап, І. П.²

¹Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева 15., м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: 51381@i.ua

²Луганська філія Українського інституту експертизи сортів рослин, вул. Миру 99, с. Лозівівка, Старобільський район, Луганська обл., 92753, Україна, e-mail: loduesp@ukr.net

Мета. Провести аналітичний огляд природних ресурсів як складової ресурсного потенціалу наукової установи; визначити показники економічної ефективності використання землі.

Методи. Абстрактно-логічний, результати аналітичних досліджень. **Результати.** Виробничі ресурси Українського інституту експертизи сортів рослин (далі – УІЕСР) – це сукупність трудових, природних (земельних) і матеріально-технічних ресурсів, які використовуються в процесі проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин та виробництва сільськогосподарської продукції на вирівнювальних посівах. Земля, як одна з головних складових ресурсного потенціалу на-

Oleksandr Zavalniuk
<https://orcid.org/0000-0001-5059-2559>
 Ivan Chalap
<https://orcid.org/0000-0002-1973-3410>

укової установи, відрізняється рядом специфічних особливостей: територіальна та кількісна обмеженість земельних ресурсів філій УІЕСР; неоднорідність ділянок за якістю між філіями, так і всередині деяких філій; для виконання завдань і функцій, покладених державою на наукову установу, земля не може бути замінена ніякими іншими засобами виробництва; багатоплановий характер використання землі: проведення кваліфікаційних експертиз на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС) та на придатність до поширення (ПСП); ділянковий сортовий контроль насіння і садивного матеріалу; утримання колекцій сортів рослин; післяреєстраційне вивчення сортів рослин; а також сільськогосподарське виробництво. На пунктах досліджень в пріоритеті використання найцінніша властивість землі – її родючість, здатність задовольняти потреби всіх таксонів рослин в поживних речовинах та інших факторах, необхідних для отримання правдивих і справедливих результатів досліджень в поточному році і в наступні роки. Економічна ефективність вико-

ристання землі характеризується системою показників; основними з них є вартісні: землевіддача, землеємність, об'єм продукції; прибуток і чистий дохід на одиницю площі вирівнювальних посівів. При порівняльній характеристиці ефективності використання землі на філіях УІЕСР можуть застосовуватися також непрямі показники: натуральні (урожайність, кількість продукції рослинництва в розрахунку на 1 га ріллі, т.) і відносні (частка вирівнювальних посівів у загальній площі землі, питома вага зрошуваних земель), частка інтенсивних культур в структурі посівів. **Висновки.** Ресурсний потенціал наукової установи визначається як сукупність фінансових, матеріальних, нематеріальних, інтелектуальних, інформаційних, технологічних, інноваційних та інших ресурсів, що забезпечують наукову та господарську її діяльність; важливим елементом для дослідження виступають земельні ресурси.

Ключові слова: *ресурсний потенціал, наукова установа, економічна ефективність використання землі.*

УДК 633.15:631.5:581.19

Урожайність нових гібридів кукурудзи в умовах змін клімату

Капустян, М. В., Музафаров, Н. М., Єгорова, Н. Ю.

Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН, пр.-т Московський, 142, м. Харків, 61060, Україна, e-mail: mv.kapustyan@gmail.com

Мета. Визначення врожайності нових гібридів кукурудзи селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН у конкурсному випробуванні та виділення кращих в умовах змін клімату. **Методи.** Загальнонаукові, спеціальні, математично-статистичний. **Результати.** Серед гібридів, що проходили конкурсне випробування було виділено вісім середньоранніх та два середньостиглих гібриди, що перевищували умовний стандарт за врожайністю від 0,42 т/га до 2,32 т/га. Важливим критерієм оцінки гібридів, окрім урожайності, є збиральна вологість зерна. В усі роки вивчення зби-

ральна вологість зерна у гібридів кукурудзи була на рівні або нижчою за стандарт. Максимальним рівнем урожайності в середньому за 2016–2018 рр. відзначалися середньоранні гібриди 'Вектор' – 8,13 т/га, 'ХА Болід' – 8,19 т/га, 'Арго' – 8,13 т/га, та середньостиглий 'УХЛ 228'/'ХА 408' – 7,1 т/га, що перевищили відповідний умовний стандарт на 23–24 %. **Висновки.** Завдяки проведеним дослідженням до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні внесено три середньоранніх гібриди кукурудзи 'Любчик' (ФАО 240) і 'Ставр' (ФАО 290) і Вектор (ФАО 270). Кваліфікаційну експертизу проходять два гібриди: середньоранній 'ХА Болід', середньостиглий 'Новатор' (ФАО 320); у 2020 році на кваліфікаційну експертизу передано два гібриди – середньоранній 'Гарт' (ФАО 280) та середньостиглий 'Арго' (ФАО 300).

Ключові слова: *кукурудза; урожайність; гібрид; група стиглості*

Maryna Kapustian

<https://orcid.org/0000-0002-1847-5210>

Nail Muzafarov

<https://orcid.org/0000-0002-3573-6291>

Nataliia Ehorova

<https://orcid.org/0000-0003-2386-9094>